

Castell de Dosrius

Dosrius

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: Turó del castell de Dosrius - Veïnat del Far - Zona del Far
Emplaçament Al nord-oest del nucli urbà de Dosrius, damunt de la urbanització del Castell
Alçada: 295m

Coordenades:

Latitud: 41.60029
Longitud: 2.40435
UTM Est (X): 450362
UTM Nord (Y): 4605570

Classificació

Número de fitxa 08075-1
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Popular
Segle XI-XII
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Força enrunat. Només resta dempeus un dels seus murs.
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIN
Europea – Atributs inspire: National Monument Record – Defensa
Observacions protecció: BCIN 817-MH / R-I-51-5468 / 22-04-1949 / BOE 05-05-1949
Data aprovació: dv., 22/04/1949 - 12:00
Número inventari IPAC 911
Generalitat i altres inventaris
Accés Díficil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada

Titular: Ref. Cad.: 08074A02400015
Autoria de la fitxa Adriana Geladó Prat
Data de registre de la fitxa: dv., 01/12/2017 - 01:00

Descripció

Restes del castell situades dalt d'un turó damunt del nucli urbà de Dosrius, dominant tota la plana i la resta de cims que envolten el terme municipal. Es conserva un tram del mur que tancava el recinte per la banda de tramuntana. Està bastit en pedra de granit de diverses mides, lligada amb morter de calç i disposada de manera regular. Amida, aproximadament, uns 16 metres d'alçada per uns 10 metres de llargada i una amplada d'un metre. A la cara de migdia s'observen diversos forats de bastida d'obertura quadrada, mentre que a la banda de tramuntana es conserven un total de vuit espitlleres disposades a dos nivells. Són d'obertura rectangular i estan emmarcades en pedra desbastada i algun carreu de pedra. Aquestes restes fan pensar en un possible recinte de planta rectangular i mides petites, que probablement tenia més d'un pis superior. Per la banda de migdia s'observen algunes reparacions efectuades al parament de factura recent. L'abundant vegetació que cobreix el cim del turó no permet observar cap més resta d'aquest edifici.

Observacions:

El darrer tram d'accés al castell és difícil i cal grimpar alguns metres fins arribar a l'estructura.

Història

La primera referència documental directa del castell de Dosrius és de l'any 1073, quan Azaladardis i Berenguer Ató el van vendre a Gerbert Miró, que poc després el va donar al monestir benedictí de Sant Pere de Casserres (Osona): "Cum castro que vocatur duorum rivorum" (Subiñà, 2017: 27). Dins del segle XII, en un document datat l'any 1114, apareix mencionat com el castell de "Duos Rivos". Posteriorment, l'any 1128 es torna a mencionar el terme del castell amb el nom "Duorum Rivium". Malgrat aquestes referències, el terme de Dosrius ja apareixia documentat l'any 936 i l'any 1017, en aquest cas inclòs dins del terme del castell de Montalt (aquesta és la darrera referència on apareix mencionat aquest castell). L'any 1018, en un testament fet pel diaca Guillem de Dosrius, es menciona que aquest personatge tenia una torre o casa forta a Dosrius, amb masos, molins, terres, vinyes, etc. Tot i això, no es pot assegurar que estigui relacionat amb la fortalesa dosriuenca. Entre el segle XII i la primera meitat del segle XV, el castell depenia del priorat de Sant Pere de Caserres (Osona) com a senyor propietari del terme, i dels llinatges dels Dosrius i els Cartellà com a feudataris encarregats del domini útil de les propietats. Hi ha constància documental dels Dosrius des de l'any 1143. Bernat de Dosrius és el primer castlà documentat d'aquesta nissaga, el qual l'any 1171 testa en favor del seu fill tant el castell com els seus termes. Posteriorment, el 1177 es signa una concòrdia sobre el castell entre el prior de Casserres i Bernat de Dosrius. L'any 1214, el castell passa a mans dels Cartellà pel matrimoni de Saura de Dosrius amb el senyor de Maçanet de la Selva, Vidreres i Tordera, Bernat de Cartellà. Aquesta possessió passà de pares a fills fins que, finalment, l'any 1453 Elisabet de Cartellà comprà el monestir de Sant Pere de Casserres, amb el domini directe i al·lodial del castell amb els seus termes (Canyamars inclòs), convertint-lo en la Baronia de Dosrius. D'aquesta manera, els antics castllans passaren a ser els propietaris del castell i del domini del territori. Elisabet fou l'última Cartellà senyora de la castllania de Dosrius, donat que l'any 1437 s'havia casat amb Galceran Montserrat de Sentmenat, senyor del castell de Santa Fe de Sagarra. A finals del segle XV (1480), el domini del castell de Dosrius estava ja en mans dels descendents de la família Sentmenat (durant dues generacions, les hereves es casaren amb membres de la seva pròpia família). A partir del segle XVI i bona part del XVII, els barons es van succeïnt fins que l'any

1690, el rei Carles II otorga el títol de primer marquès de Castelludosrius a Manuel de Sentmenat-Oms de Santpau i de Lanuza. La propietat del castell ha seguit en línia familiar dels Sentmenat fins a l'actualitat, essent l'actual marquesa Àgata Ruiz de la Prada i Sentmenat. Segons un document del fons del Marquès de Castelludosrius datat a principis del segle XVII, en aquesta època, el castell estava destruït (Capdevila et al., 2018: 29). Fins a mitjans del segle XX, sota de les restes del castell hi havia una masia masoveria.

Bibliografia

ALBERT, Esteve (1973). D'Iluro a Mataró. El Maresme del segle V al segle XIII. Mataró: Caixa d'Estalvis Laietana; Barcelona: Editorial Rafael Dalmau, p. 18. ALSINA I BOIX, Neus; JUBANY I PINÓS, M. Àngels (1995). Una ullada al passat: història gràfica de Dosrius, Banyamars i el Far (1900-1975). [Dosrius]: Ajuntament de Dosrius, p. 134. ALSINA, N.; CALONGE, R.; CUSPINERA, L.; JUBANY, M.A.; LACUESTA, R. (2005). Inventari del patrimoni històric, arquitectònic i ambiental de Dosrius. [Barcelona: Diputació de Barcelona, Ajuntament de Dosrius], Núm. Ref.: I.BCIN.01/266. CATALÀ I ROCA, Pere (1990). Els Castells catalans. Barcelona: Rafael Dalmau editor, vol. I p. 638-645. DEL CAMPO I JORDÀ, Ferran (1998). Castells Medievals. 20 castells i 68 torres de guaita del Maresme. [Figueres]: Brau, p. 38-41. GEL I ARNÓ, Rosa (1989). "Històries del Dosrius d'aquell temps". El Comú, núm. 6, p. 37. GRAUPERA, Joaquim (2012). L'art gòtic al Baix Maresme (segles XIII al XVI). Art i promoció en una zona perifèrica del comtat de Barcelona. Tesi doctoral dirigida per Francesca Español i Bertran. Barcelona: Universitat de Barcelona, Departament d'Història de l'Art, p. 57-59. GRAUPERA, Joaquim. "El castell de Dosrius a la Baixa Edat Mitjana". Maresme Medieval. El bloc d'en Quim Graupera. 11 de gener de 2014. Bloc. Accés el 27 de setembre de 2017. MALLORQUÍ GARCIA, Elvis (2004). "El Castell de Dosrius a partir de l'inventari de 1315". Duos Rios, núm. 3, p. 29-40. PÉREZ GONZÁLEZ, J. M.; CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, M. A.; CAMPS I SORIA, J. (2014). Enciclopèdia del Romànic a Catalunya. Barcelona, volum III. Aguilar de Campoo, Palencia: Fundación Santa María la Real; [Barcelona]: Museu Nacional d'Art de Catalunya, p. 1684. PLADEVALL I FONT, Antoni (1992). El Barcelonès, el Baix Llobregat, el Maresme. Col. Catalunya Romànica, 20. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, p. 488-490. ROIG I GRAU, Jesús (2006). Les fortificacions medievals del Maresme. [s.l.]: l'autor, p. 66-69. SANTOS HERMOSA, M. Gemma (2000). "El castell de Dosrius a l'Edat Mitjana: del senyoriu eclesiàstic a la baronia". L'arquitectura militar medieval. Jornades d'Història i Arqueologia Medieval del Maresme. Mataró: Grup d'Història del Casal, p. 103-112. SUBIÑÀ I COLL, Enric (2017). "Dosrius i Banyamars a l'edat mitjana. Una terra de pagesos". Duos Rios, núm. 3, p. 19-21. VELLVEHÍ I ALTIMIRA, Jaume (2004). "Les cerimònies de presa de possessió del Castell de Dosrius". Duos Rios, núm. 1, p. 36-37. [Http://www.poblesdecatalunya.cat/](http://www.poblesdecatalunya.cat/) [Consulta: 27-09-2017].

